

και πὸ πολὺ ταιριαζει, καθὼς τῶρα δημοσιεύεται, ἀπάνου σὲ ζήτημα ἀνόητα μεταποτισμένο, μὰ πάντα σημαντικώτατο. Νὰ τὸ γράμμα :

«Παρίσις, 24 τοῦ Γεναρίου, 1886

Κύριε,

Γνωρίζω καὶ ἀπὸ πολὺ καιρὸ τιμῶ, καθὼς τὰ-
εἶζουν, τὰ ἐξαίρετα ποιήματα ποὺ δημοσιεύετε συχνὰ
εἴτε στὴν «Ἑστία» εἴτε ἄλλου. Εἴσατε ἀπὸ ἐκείνους
(ἀλλοίμονο ! πάρα πολὺ λιγοστοὶ στὴν Ἑλλάδα εἶναι)
ποὺ ταιριάζοντας τὸ παράδειγμα μὲ τὸ παράγγελμα
δείχνουν πῶς ἡ δημοτικὴ γλῶσσα εἶναι τὸ μόνον ὄρ-
γανο ποὺ πρέπει νὰ μεταχειρίζεται ἕνας ποιητὴς ποὺ
ἀξίζει ποιητὴς νὰ λέγεται.

Πόσο θὰ ἐπιθυμοῦσα νὰ ἐβλεπα γραμμένο ἀπὸ
σὺς στὴν ἴδια τούτῃ γλῶσσα ἕνα ἔργο π ε ζ ὁ ! Ἔτσι
καθὼς βαθειὰ γνωρίζετε καὶ καλὰ κατέχετε τὸ δοῦγ-
κριτο αὐτὸ ἰδίωμα, θὰ μπορούσατε νὰ δείξετε, κα-
λῆτερ' ἀπὸ κάθε ἄλλον, πῶς μπορεῖ κανεὶς νὰ παρα-
στήσει μὲ τὴ δημοτικὴ ἑλληνικὴ γλῶσσα τίς ἐνυπνό-
τατες ἰδέες. Ἐδῶ σ' ἐμᾶς γενικῶς πιστεύουν τὸ ἐναν-
τίο. Κ' ἐγὼ φρονῶ ἀκράδαντα πῶς ὅ,τι ἐδῶ πιστεύουν
εἶναι βαθειὰ πλάνη. Ὅ,τι γράφτηκε ὡς τώρα στὴν
τεχνητὴ καὶ στὴν ἄψυχῃ γλῶσσα τῶν ἐφημερίδων καὶ
τῶν βιβλίων, εἶναι προωρισμένο νὰ χαθῇ σὲ μελλό-
μενο καιρὸ, ποὺ πῦλν δὲ θάδρῃ νῆδρῃ. Κι ἀπὸ
τὸ θαλασσοχαμὸ αὐτό, ποὺ τὸν εὐχομαι μὲ ὅλη μου
τὴν καρδιά, δὲ θὰ περιοισθῶναι παρὰ μονάχα ἔργα
οὐκ αὐτὰ ποὺ ἔχετε γράψει.

Ἔμαθα πῶς θὰ τυπώσετε σὲ τόμο τὰ ποιήματά
σας. Σὰς παρακαλῶ νὰ μοῦ στείλετε μερικὰ ἀντίτυπα.
Ἔχω σκοπὸ νὰ τὰ δώσω γιὰ ἐξήγηση τῶν μαθητῶν
μου ποὺ ἀκοῦνε τὸ μάθημά μου τῆς νέας Ἑλληνικῆς
στὴν Ἑθνικὴ Σχολὴ τῶν ζωντανῶν Ἀνατολικῶν
γλωσσῶν.

Μὲ τὴ βαθύτατη ἐκτίμησίν μου
EMILE LEGRAND

×

Ὁ ποιητὴς ποὺ ἔλαβε τὸ γράμμα, ὅσο τιμητικὸ
κι ἂν εἴτανε γιὰ τὸ ἔργο του, ὅμως τὸ ἤρε κάπως
ὑπερβολικὸ καὶ γιὰ κείνο καὶ γιὰ τὴν καθαρεύουσα, καὶ
τὴ γνώμη του κάπως ἀπόλυτα ριγμένη. Καὶ ἡ ἰδέα
τοῦ ἐπιστολογράφου, ποὺ τὸν παρκαينوῦσε νὰ συνθέσῃ
πεζογράφημα στὴ δημοτικὴ, τὸν τρόμαξε τόσο τοῦ φά-
νηκε τότε τολμηρὴ καὶ δυσκολοκατόρθωτη, ὅσο μεγα-
λοφάνταστη κι ἂν εἴταν. Στὸ γὰρ ἑλπίσθημον ἀπο-
κρίθηκε ὁ ποιητὴς τραυλίζοντας κ' ἐξομολογούμενος

τὴν ἀδυναμία του νὰ πραγματοποιήσῃ τέτοιο πόθο.
Ὁ ποιητὴς δὲν εἶχε ἀδικο. Νέος εἶταν τότε, καὶ
πουθενὰ δὲν εἶχε ἀκόμα στερεὰ πατήσαι, κ' ἔψαχνε
ἀκόμα γιὰ νὰ βρῇ τὸ δρόμο του. Τίποτε δὲν ἔρχεται
οὐρανοκατέβητο, μηδὲ μὲ μίαν ξεφουτρώνει. Ὅλα γι-
νούνται μὲ τὸν καιρὸ κι' ἀγάγια ἀγάγια καὶ μ' ὅλα
τὰ ἐμπόδια μεγαλώνουν. Στὰ 1886 κανεὶς μας στὴν
Ἀθήνα δὲ μπορούσε καθαρὰ νὰ φαντασθῇ πεζοῦ λό-
γου ἐπιτύχημα στὴ δημοτικὴ. Ὅμως ὁ πόθος τοῦ
Legrand δὲν ἀπόμεινε στὰ χαμένα. Ὑστερ' ἀπὸ δύο
χρόνια, λαμπερὰ καὶ βροντερὰ τοῦ ἀποκρίθηκα ἕνας ἄλ-
λος ποιητὴς. Ἐκεῖνος ποὺ ἔγραψε τὸ «Ταξίδι».

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

— Βλέπεις ἀφτὴ τὴ ζουγραφιά, εἶπε ὁ κ. Προστυχι-
δης ἐνθουσιασμένος, τὴ βλέπεις; Εἶναι ἀριστούργημα.....
τοῦ μεγάλου ζουγράφου Μεσσονιέ τὴν πλέρωσα ἐκατὸ
χιλιάδες φράγκα....

— Μὰ μὲ τὴ χρυσὴ κορνίζα μαζί βέβαια, σὶδρ Προ-
στυχίδη, ἀπάντησε ὁ φίλος κοιτάζοντας μ' ἀνοιχτὸ τὸ
στόμα.

Ἀπὸ τὴν Πόλὴ ἔρχουμαί
κι' ὡς τὴν κορφή κανέλλα,
ἀπ' τοῦ Δροσίνῃ ὑπερβολὴς
ὡς κρίση τοῦ Βικέλα.

ΠΟΥΤΑΣ Ο ΚΥΣΤΙΣ

— Βλέπεις ἐκεῖνον; ἐκεῖ τὸν ἀψηλό; Εἶναι μεσίτης
μεγάλος... ἀπὸ τὸ Χρηματιστήριο.

— Κ' ἔχει χρήματα;
— Ναί, ἔχει... ἔχει τὰ δικά μου

Τελεφταῖα στὴν Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν, ἕνας
Γάλλος ἐπιστήμονας ἀπόδειξε πῶς πολὺς καιρὸς χάνεται
μὲ τὸ νὰ τυπώνονται τὰ βιβλία μὲ μαῦρα γράμματα ἀ-
πάνου σ' ἄσπρο χαρτί, καὶ πῶς εἶναι πολὺ προτιμότερο νὰ
τυπώνονται μ' ἄσπρα γράμματα ἀπάνου σὲ μαῦρο χαρτί.

— Πῶς τὸν ἀφίνουν αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον ἔξω ἀπὸ τὸ
Φρενοκομεῖο, εἶναι μυστήριον.

— Λοιπὸν ἄς τὸν ὀνομάσουμε Μυστηριώτην.

— Μοῦ δίνεις, παρακαλῶ, λίγο καθάρσιο;

— Τὸ θέλετε σὲ στίχους ἢ σὲ πεζό;

— Μὰ... συνήθως τὸ παίρνω σὲ χάπια.

— Κατάλαβα. Ὅριστε ἕνα κουτάκι «Αλγην». Ἐνα
τὴν Πρωτὰ κ' ἕνα τὴν Ἑσπερινή.

— Ὁ καημένος! Πολὺ αὐστηρὴ ποινὴ ὅμως, γιὰ ἕνα
τίποτε!

— Τί ἔκαμε;

— Ἐκαψε τὸ σπίτι του, γιὰ νὰ συνάξῃ χρήματα ἀπὸ
τὴν Ἀσφάλεια.

— Κ' ἡ ποινὴ;

— Νὰ διαβάξῃ ἕνα χρόνο τὰ ἄρθρα τοῦ Κουρούπη.

Χατζίδακις. Πῶς; Εἶπες πῶς μὲ νομίζεις συκοφάντη;
Θὰ μοῦ δώσης λόγο.

Πάλλης. Δὲ σοῦ μοιάζω νὰ λέω ἄλλα ἀντ' ἄλλων.
Δὲν εἶπα καθόλου πῶς σὲ νομίζω συκοφάντη. Εἶπα πῶς
εἶσαι.

Ο ΡΕΦΕΝΕΣ

Ο ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΚΟΣ

ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ

ΓΡΑΜΜΑ Γ'.

Manchester, Φλεβάρη τοῦ 1904.

Χάρη στὸ ἀνοιχτὸ ἐμπόριο (λένε κιόλας οἱ ἀντι-
προστατευτικοὶ) ἡ Λόντρα ἔγινε τὸ τραπεζικὸ καὶ
χρηματιστικὸ κέντρο τοῦ κόσμου. Στὴ μεγάλη τῆς
εἰσαγωγὴ κ' ἐξαγωγὴ χρωστεῖ ἡ Ἀγγλία τὴ ση-
μαντικὴ προκοπὴ τῆς ναυτιλίας τῆς, ποὺ ἔτσι ἔγινε
φτηνὴ καὶ ὠφέλιμη. Ὁ Ἀγγλος εἶναι σήμερα ὁ με-
τακομιστὴς ὅλου τοῦ κόσμου. Ἡ ἀνοιχτὴ εἰσα-
γωγὴ ἔκαμε τὴν Ἀγγλία κέντρο ἀπ' ὅπου μοι-
ράζονται ὅχι μονάχα δικά της παρὰ καὶ ξένα
προϊόντα.

Οἱ δασμοὶ θὰ προστατεύουν τὸν Ἀγγλο στὸν τόπο
του, ὅχι ὅμως καὶ σὲ οὐδέτερες καὶ προστατευτικὲς
ἀγορές. Σ' αὐτὲς μάλιστα συναγωνίζεται καλλίτερα
μὲ ἀνοιχτὸ ἐμπόριο, γιὰτί ἔτσι παράγει φτηνότερα.
ἐνῷ ἡ προστασία μεγαλώνοντας τὸ ἐξοδὸ τῆς παρα-
γωγῆς θ' ἀνεβάσῃ τίς ἀγγλικὲς τιμὲς καὶ τ' ἀγ-
γλικὸ ἐμπόριο θὰ ὑποφέρῃ. Ἐπειτα ἴσα ἴσα ἐκεῖ ποῦ
οἱ προστατευτικοὶ δασμοὶ ζημιώνουν πὺς πολὺ τὴν
ἀγγλικὴ ἐξαγωγὴ, δηλαδὴ στὴν Ἀμερικὴ, ἀκόμα
καὶ βάζοντας δασμοὺς δὲ θὰ μωρῇ ἡ Ἀγγλία νὰ
συναγωνίζεται.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

„ΚΑΤΑ ΔΑΣΚΑΛΩΝ ΔΩΡΟΥΜΕΝΟΣ“

Εἶν' ἀπίστευτο τὸ νάρκωμα τοῦ μυαλοῦ καὶ δὲ χω-
ραίει στὸ νοῦ τὸ πνευματικὸ φλώωμα τῶ δασκάλου μας·
κ' εἶναι νὰ φρίξει τινὰς μὲ τὸ σκοτάδι ποὺ ἔναι σωριασ-
μένο μέσ' στὰ κεφαλάκια τους, ὅστερ' ἀπὸ τόσο φῶς ποὺ
χύνει γύρω τους ἡ ἐπιστήμη στὰ γλωσσικὰ ζητήματα.
Ἐπεσε τελεφταῖα στὰ χέρια μου ἕνα βιβλιαράκι ἐνοῦς
μεγαλοδιδασκάλου «λεξικὸν κτλ. Γ. Δ. Ζηκίδου». Νὰ θέ-
λῃσι νὰ κρίνει κανεὶς σοβαρὰ τίτοιες κωμωδίες μολέβει,
τὴν τέχνη καὶ δείχνει ἀπλοκαρδίᾳ πιότερη ἀπ' ὅση χρειά-
ζεται σὲ ἄνθρωπο τοῦ κοινοῦ νοῦ. Νὰ τίς ἀφίνει πάλ' ἔτσι,
πλανέδουν τὸν ἄμαθο κόσμον. Κ' ἔχουμε τόσους Ρωμιο-
χάχηδες ποὺ τρελαίνονται γιὰ τὰ ἑλληνιστικὰ τοῦτα ἑξ-
τρώματα ἀνὰ ποιησώμεθα (σελ. προλόγου ε'), ἀναγ-
καίως ἔχει νὰ γίνῃται (σ. π. ισ'), ἀνὰ μεταχειρίσῃ-
ται (σ. π. ιθ'), κτλ.—Ἀν ἀγαπᾷτε τὸ Θεὸ σας, τί
γλῶσσα εἶναι τούτῃ !—

Ἐπίγραμμα τῷ λοιπόν, ἕνα γερὸ ἐπίγραμμα τοῦ δασκάλου·
τίποτ' ἄλλο. Πιάσ τον ἀπ' τὸ στέρκο, τίναξ' τόνα μιά δυὸ
νὰ δαῖς νὰ πείσουν τὰ μπιχλιμπιδία του καὶ νὰ μείνῃ ὁ
δάσκαλος ἰώτα μοναχῇ. Ἀφτὸ καὶ σῶναι.

Γιατί τὸ γράφει ὁ διαπρεπὴς καθηγητὴς ἀφτὸ τὸ λε-
ξικό; Πρῶτα γιὰ νὰ δείξῃ λέει (σ. π. ζ') πῶς κ' οἱ
καθηγητὰδες τοῦ Πανεπιστημίου εἶν' ἀγράμματοι. Ἀμ'
ἀφτὸ δὲ τὸ ξέρουμε· ὅμως ὁ σκοπὸς του εἶναι καὶ πραχ-
τικὸς, ὀνειρέβετ' ὁ ἄνθρωπος ἴσως καὶ τινάζουνε κανέναν
ἀγράμματο καὶ βάλουν ἀφτόνα, τὸ γραμματισμένο (;)—Θὰ
τὴ δοῦμε παρακάτω τὴ γραμματισμένην του. Δέφτερο γιὰ
νὰ μᾶς δώτῃ ὕψος φιλολογικῆς γλώσσας Νὰ καὶ τὸ δείγμα:
«Παρ' ἡμῖν δ' οὐ μόνον ἡ περὶ τὴν ὀρθογραφίαν ἐπιμέ-
λεια διασύρεται μικροῦ λόγου ἀξία νομιζομένη, ἀλλὰ καὶ
ὅλως ἀταλαίπωρος (!) πόλλαις καὶ εἰκαῖα (γιὰ III) δη-
μιουργία γίνεται νέων ὀρων, ἀναγκαίων ὄντων ἐν τῇ
γλώσσῃ (τιμὴ στὰ μούτσουνα σου)... εἶναι δ' οἱ νέοι οὗτοι
ὄροι ἢ ὅλως ἀνελληνιστοὶ παρὰ τοὺς κανόνες τῆς ἑλλ.
γλώσσας δημιουργηθέντες ἢ ὅλως ξενισμοὶ (ὑπάρχουν καὶ
ξενισμοὶ μὴ ὅλως;) ἐκ μεταφράσεων ὀνείων λέξεων εἰσφ-
θαρήντες, (βᾶί! βᾶί! βᾶί!)... Πάντα δὲ ταῦτα ἀναγκαιῶς
ἔχει νὰ συμβαίνωσιν ἐν τῇ γλώσσῃ (μπαρέμ μὲ συμπάτιο
ντὲ λὲς τζάνουμ λογιώτατο!) διότι παρ' ἡμῖν ἄνθρωποι
πόλλαις σκαιάταισι τον νοῦν (Κύριε ἐλέησον!) τυγχά-
ζοντες καὶ ἀπειροκαλώτατοι (Κύριε ἐλέησον!), ἀμέτοχοι δ'

ὅλως φιλολογικῶν (;) γνώσεων (τὴν βρῖσκοντες—αἱ pardon!)
ὄντες (κ' ἐγὼ εἶπα: παραπάνου εἶπε τὴν χάνοντες, τώρα
θὰ πεί τὴν βρῖσκοντες) τρέπονται (δὲν ντρέπονται,
ἀδελφέ!) ἐπὶ συγγράφας καὶ θράσους ἀπορήτου ἐμφορη-
θέντες (Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον!)
ἀποφαινόμενοι καὶ περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος γνώμην
ἄκαιρά τινά λέγοντες (νὰ ποῦ λέει τοῦ λόγου του τὰ ἐπί-
καιρα)... καὶ δεινοῖς περιπίπτοντες ἀμαρτήμασι (ὁ Θεὸς
νὰ τοὺς λυπηθεῖ καὶ νὰ τοὺς συχωρέσῃ) κατὰ πᾶσαν σχε-
δὸν περίοδον κτλ. (σελ. προλ. θ'—ια').

Αἱ ποιητὰδες καὶ λογογράφοι ! τί λέτε τοῦ λόγου σας
γι' ἀφτὴ τὴ γλῶσσα; Ἀκολουθεῖτε λοιπὸν τίς συμβουλές
τοῦ δασκάλου καὶ σερβίρετε ἑστὸς ἀναγνώστες σας ἀγ-
δίες, εἶνα μὴ καὶ τῆς φοβερᾶς ἐκείνης ἀκούσῃθε
φωνῆς τοῦ Βραχμάνου: σκασιότατοι τὸν νοῦν καὶ ἀπειρο-
καλώτατοι κτλ. βλέπε πάρα πάνω τὸ ἐξομολογητάρι του
καὶ διαβάστε το καὶ πείσετε σὲ ἡμᾶς τὸν νὰ σὲς σχωρέσει
μὴν τύχει καὶ κριματιστεῖ ἡ ψυχὴ σας καὶ πᾶτε κατὰ
κράτος κολασμένοι, κακομοῖρῃδες.

Δάσκαλε, δάσκαλε ! ἄκου νὰ σ' τὸ πῶ σοβαρὰ καὶ
νιῶσ' το καὶ σύ, ἄς τὸ νιώσουν καὶ ὅλοι οἱ ὁμόμυαλοι
σου ! Βαρβαρισμοὶ καὶ σολοικισμοὶ εἶναι ἡ μαγιά τῆς κα-
ταρρέουσας· ἢ νὰ γράφεις ρωμάϊκα, ποῦ τὸ γλωσσικὸ σου
αἴστημα δὲ θὰ σ' ἀφίσει νὰ λαθέψῃς, μήτε στὴν κατα-
σκεδὴ τῶν καινούριων ὀρων, μήτε σὲ τῶν παλαιῶν περὶ τὴν κα-
ταρρέουσας.

Ἡ προστασία δὲ γεννᾷ μὴτε κεφάλαιο, μὴτε ἀγορές, καὶ μὴτε προσθέτει τίποτε στὸ σύνολο τῆς παραγωγῆς, παρὰ μονάχα μετακινεῖ κεφάλαιο καὶ ἐργασία ἀπὸ μιᾶ βιομηχανίας σ' ἄλλη. Ἡ Ἀγγλία δὲν ἔχει δὲ καὶ τέτοια ἀπεριόριστη προμήθεια ἐργασίας, καὶ μάλιστα πλεονέκτημα ἐργασίας, ποὺ νὰ μπορῇ νὰ τὰ κἀνῃ ὅλα, καὶ τί τὸ ὄφελος λοιπὸν κινουμένης βιομηχανίας ποὺ θὰ διώξῃ κάποιαν ἄλλη, ἐξὸν ἂν εἶναι πρὸς ὠφέλιμη; Εἶναι καὶ τόσο δύσκολο ν' ἀποφασίσῃς ποῖα βιομηχανία χρειάζεται πλεονέκτημα προστασίας, ποὺ ὁ καθένας θὰ μεταχειρίζεται μέσα γιὰ νὰ προστατευθῇ ἡ δική του. Ὅπου ὑπάρχει τέτοιο σύστημα τὸ γενικὸ συμφέρον δὲν τὸ κοιτάζει κανένας. Στὴν Ἀμερική οἱ κεφαλαιούχοι καὶ βιομήχανοι ἐξοδιάζουν ἐκπομπὴν σ' ἐκλογές, βγάζουν κάποτε δικό τους βουλευτὴ, ἔχουν μεγάλες ἐφημερίδες δικές τους, ἀγοράζουν τὸ νομοθέτη καὶ ἐκχωροῦν τὸ λαό, ἐνῶ ἡ Ἀγγλία τὸ χρωστᾷ πολὺ στὸ ἀνοικτὸ τῆς ἐμπόρου πρὸς τὸ Κράτος, οἱ Βουλὲς καὶ οἱ δημόσιοι τῆς ὑπάλληλοι εἶναι τίμιοι καὶ ἄγνοοι.

Ὅσοι ἐντόπιοι τεχνίτες δὲν τοὺς πειράζει ὁ ξένος συναγωνισμός, ὅπως λ. χ. οἱ χτίστες, καὶ ὅσοι ἔχουν ὀρισμένο εἰσόδημα ἢ μιστό, ὅπως ἐπιστήμονες γραμματικοί, δοῦλοι, ὑπάλληλοι κτλ. θὰ ὑποφέρουν τὴν μεγαλύτερη ἀκρίβεια, διότι καμμιὰ ἀνταποκριτικὴ ὠφέλεια. Καὶ νὰ πληθύνῃ ἡ δουλειὰ τῶν ἐργατῶν, ἢ καὶ ν' ἀνέβουν τὰ μεροκάματα, πάλι δὲ θὰ ὠφελῇ ὁ ἐργάτης ἀπὸ προστασίας, γιατί ἄλλο τόσο ἂν ὄχι καὶ πλεονέκτημα, θ' ἀκριβήνουν ὅλα τοῦ τὰ χρειαζόμῃ, καὶ ἔτσι ἡ πραγματικὴ ἀξία τοῦ μεροκάματος θὰ λιγότεψῃ. Οἱ ἀληθινὰ γερὲς καὶ ὠφέλιμοι βιομηχανίες δὲ χρειάζονται προστασία, ποὺ μάλιστα τίς ζημιώνει. Τὴ βοήθεια τοῦ Κράτους θὰ τὴ ζητήσουν οἱ λιγότερο ἐνεργητικὲς καὶ χειρότερες καταρτισμένες δηλαδὴ ὅσες δὲ θὰ πρόκοβαν ἀβοήθητες καὶ ποὺ τὸ κεφάλαιό τους κἀλλιο νὰ μῇ σὲ ἄλλη δουλειά. Βιομηχανία ποὺ δὲ βασιεῖται μονάχα τῆς δὲν εἶναι ἀρκετὰ ὠφέλιμη στὸν τόπο ποὺ ν' ἀξίζει προστασία. Ἐπειτα ὁ ἀνοικτός συναγωνισμός κεντρεῖ, δυναμώνει καὶ εἶναι παραγωγικός, ἐνῶ κυβερνητικὴ βοήθεια φέρνει χαλάνωση καὶ ξεπεσοῦρα. Στὰ παλιὰ χρόνια στὴν Ἀγγλία τὰ πρὸ προστατευμένα τῆς ἐμπόρου, ὅπως τῶν μεταξωτῶν, μάλλινων κτλ. εἴτανε καὶ τὰ πρὸ ἀσφαλείας καὶ πρὸ ἀρρωστικῆς. Μὲ λεύτερη καὶ φτηνὴ παραγωγή βιομηχανίες ποὺ ζημιώθηκαν ἀπὸ ξένους δασμοὺς βρῆκαν καλλίτερη δουλειὰ ἄλλοι.

Οἱ προστατευτικοὶ δασμοὶ μιὰ καὶ τοὺς βλάψουν καὶ τὴν πρὸ καὶ τείνουν πᾶντα νὰ μεγαλώ-

νουν. Βιομηχανία ποὺ χαμηλότερη ἀπὸ προστασία θὰ συναγωνίζεται χειρότερα μὲ τίς ξένες, καὶ ὅλο θὰ ζητᾷ μεγαλύτερους δασμοὺς. Τὸ κέρδος τοῦ ὁ βιομήχανος θὰ τὸ προσμένῃ ἀπὸ τὸ Κράτος ἀντὶς ἀπὸ τὴν βιομηχανία του. Ἐπειτα αὐτὸ τὸ σύστημα στάθηκε ἡ αἰτία τῶν μεγάλων ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν συνδικάτων τῆς Γερμανίας καὶ Ἀμερικῆς ποὺ ἀνέβαντες τίς τιμὰς ζημιώνουν τὴν βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριο. Ἡ Ἀγγλία δὲν ἔχει σήμερα τέτοια συνδικατὰ γιατί αὐτὰ ἔδυνάτο νὰ ζήσουνε δίχως προστασία καὶ μὲ ἀνοικτὸ συναγωνισμό.

Ἡ πολὺ μεγαλύτερη εἰσαγωγή τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ τὴν ἐξαγωγή τῆς μαρτυρεῖ πλοῦτο καὶ ὠφέλιμο ἐξωτερικὸ ἐμπόριο καὶ δὲ θὰ πῇ πὼς ὁ τόπος ἐξοδιάζει πλεονέκτημα ἀπ' ὅ,τι μᾶλλον. Αἰτίες τῆς εἶναι οἱ τόκοι ἀπὸ κεφάλαια ἐντυμένα στὸ ἐξωτερικὸ καὶ κέρδη ἀπὸ ἐμπόριο, ναυτιλία, ἀσφαλείες κτλ. Τὸ ἐμπόριο δὲν εἶναι παρὰ ἀπλὴ ἀλλάξιμα—πραγματεία μὲ πραγματεία. Ἡ εἰσαγωγή πλεονέκτημα μὲ τὴν ἐξαγωγή καὶ ὄχι μὲ χρῆμα, καὶ θὰ μείνῃ πάντα καὶ μεγάλο κέρδος, διαφορετικὰ τὸ ἐξωτερικὸ ἐμπόριο θὰ ζημιώνει τὸν τόπο ἀντὶς νὰ τὸν ὠφελῇ. Λοιπὸν ὅσο μεγαλύτερη ἡ ἀνταλλαγή τόσο μεγαλύτερο τὸ κέρδος. Ἀ λιγότεψῃς τὴν εἰσαγωγή, θὰ λιγότεψῃς καὶ τὴν ἐξαγωγή. Τὸ σύνολο τοῦ ἐμπορίου εἶναι τὸ καθαυτὸ σημάδι ἐμπορικῆς εὐτυχίας, καὶ ὄχι μονάχα ἡ ἐξαγωγή. Μήτε εἶναι ἀλήθεια πὼς ἡ Ἀγγλία ἐξοδιάζει κεφάλαιο. Τὸ ἔσοδο τοῦ Κράτους ἀπὸ τὸν φόρο ἀπάνω στὰ εἰσοδήματα, καθὼς καὶ τὸ εἰσόδημα τῶν Ἀγγλῶν ἀπὸ χρήματα τοκισμένα στὸ ἐξωτερικὸ, δείχνουν ὀλοφάνερα πὼς τὸ κεφάλαιο τοῦ τόπου πληθαίνει. Τῶν κερδούνων τῆς ἡ ἐξαγωγή δὲν εἶναι ἐξαγωγή κεφαλαίου, ὅπως δὲν εἶναι καὶ ἡ ἐξαγωγή τῶν πραγματεῶν τῆς ποὺ χρειάζονται κάρβουνα γιὰ νὰ κατασκευαστοῦν. Τὰ κάρβουνα δὲν ἔχουν ἀξία, παρ' ὅταν δουλεύουν καὶ πουληθοῦν καὶ αὐτὸ θὰ πῇ ἐργασία, μετακίνηση, ἐμπόριο, καὶ λοιπὸν μεγαλύτερο πλοῦτο καὶ κεφάλαιο.

Ἡ ἐφαρμογὴ τῶν προστατευτικῶν δασμῶν φέρνει μεγάλες δυσκολίες, ταμειακές, οικονομολογικὲς καὶ ἐμπορικὲς. Χρειάζεται δύσκολο καὶ ἀτέλειωτο δασμολόγιο, ποὺ θὰ πῇ χασομέρι, μεγάλο ἔξοδο, πολλὰ ἐμπόδια στὸν ἔμπορο, πλεονέκτημα ὑπάλληλων καὶ βέβαιον λαθρεμπόριο. Εἶναι καὶ σφάλμα νὰ θαροῦν πὼς ἐπειδὴ οἱ δασμοὶ θὰ λιγότεψουν τὴν εἰσαγωγή ξένων πραγματεῶν τίς ἴδιες πραγματείες θὰ τίς κἀνῃ τότες ὁ ἐντόπιος καὶ ἔτσι θὰ μεγαλώσῃ τὸ ἐντόπιον ἐμπόριο, γιατί, ἀκριβαίνοντας οἱ τιμὲς ἀπὸ δασμοὺς

ὁ τόπος θὰ ἐξοδιάζῃ λιγότερα, καὶ ἀφοῦ ὁ Ἀγγλος θὰ πουλῇ λιγότερα στὸν ξένο, πρέπει καὶ ὁ ξένος νὰ τοῦ ἀγοράζῃ λιγότερα, καὶ ἔτσι ἡ ἀγγλικὴ ἐξαγωγή θὰ λιγότεψῃ. Ἐπειτα, ἂν ἡ Ἀγγλία βάλῃ δασμοὺς, οἱ ξένοι θὰ μεγαλώσουν τοὺς δικούς τους, καὶ ἡ πρὸς ζημιωμένη θὰ νῆ ἡ Ἀγγλία, γιατί ἡ ἐξαγωγή τῆς κατασκευασμένων εἰδῶν, ποὺ αὐτὴ ἴσα ἴσα ζητοῦν οἱ ξένοι νὰ προστατέψουν, εἶναι πολὺ μεγαλύτερη τῆς εἰσαγωγῆς τῆς.

Ἄλλο κακὸ τῶν προστατευτικῶν δασμῶν εἶναι ποὺ ἐνῶ ὁ κόσμος θὰ πλεωνέχῃ τὴν πραγματεία ἀκριβότερα, ἀκόμα καὶ ὅταν μέρος τῆς μονάχα ἔρχεται ἀπ' ὅ,τι καὶ μέρος γίνεται στὸν τόπο, τὸ Κράτος δὲ θὰ κερδίσῃ παρὰ τὸ εἰσόδημα τοῦ δασμοῦ σ' ὅ,τι ἔρχεται ἀπ' ὅ,τι. Ἄν τὸ Κράτος χρειάζεται δασμοὺς γιὰ τὰ ἔξοδα του, πρέπει ἡ νὰ τοὺς βάλῃ σὲ εἶδη ποὺ δὲ γίνονται στὸν τόπο καὶ ποὺ λοιπὸν δὲ συναγωνίζονται μ' ἐντόπια, ἢ νὰ φορολογῇ τὰ ἐντόπια ὅσο καὶ τὰ ξένα.

Καὶ τέλος (λένε μερικοὶ) ὅς ἔχῃ μονάχα ἡ Ἀγγλία ἀνοικτὸ ἐμπόριο. Αὐτὸ μάλιστα τὴν ὠφελᾷ. Ἄν τὴν Ἀμερική δὲν τὴν ἐβάραινε τὸ προστατευτικὸ σύστημα τῆς, ὁ συναγωνισμός τῆς μὲ τὴν Ἀγγλία θάτανε φοβερός.

M.

ΣΕ ΑΔΟΝΙΣΤΙΚΗ ΜΗΧΑΝΗ

κοντὰ στὸ ξοχικὸ τοῦ Ψυχάρη

Ἐσένα ἀηδὸνι νὰ σὲ πῶ θὰ σφάλλω.

Ἐσύ 'σαι δρόκος ποῦ ἀπ' τὰ σπλάγγα βγαίνει

τῆς γῆς καὶ μ' ἀγνωμαχὴντὸ μεγάλο

Γεννοβολάει θροφὴ ποῦ μᾶς παχαίνει.

Ἐσύ, δίχως ἀνασασμὸ νὰ πάρῃς,

ὅλο βογγᾷς καὶ ἀντιλαλοῦν οἱ βράχοι

Ἐτσι καὶ ὁ μέγας δουλευτῆς Ψυχάρης

Βαθειομουγκρίζει σὰν τὸ σπάη τὰσάχι.

Τὸ σπάη τὰσάχι μὲ φωνὴν σὰ δρόκου

Καὶ τὰ σπυριά μᾶς ὀίχνη γιὰ θροφὴν μας

Μὰ γίνεται καὶ ἀηδὸνι ἐκεῖνος—Ἄκου!

Ἀγάπες τώρα χύνει στὴν ψυχὴ μας.

Ρομαπαμόνι 1901

A. E.

τίστροση, ἢ, σὰ ὅς νὰ δείξεις ἀρχαιομάθεια, νὰ γράφῃς καθάρια ἀρχαῖα ἑλληνικά, ὅπως γράφανε λατινικά οἱ Ἑβραῖοι τῶν περασμένων γενεῶν. Τ' ἄλλα, ἀπ' τὰ δικὰ σου τὰ μακαρονικά, ὡς τὰ ἀνάκατα τοῦ Σουρῆ, ὅλα εἶναι μπόσια, καὶ μ' ἀφτὰ ποτὲς δὲ θὰ 'χουμε γλώσσα ἐθνική, μιὰν καὶ γιὰ τὴν παιδείαν τὴν πρώτην, τὴ μέση καὶ τὴν ἄνω, ἀφτὴν καὶ γιὰ τὴν ποίησιν καὶ τὴ λογογραφίαν, τὴν ἴδιαν καὶ γιὰ τὴν ἐπιστήμην, ἀφτὴν καὶ γιὰ τὴ βουλὴν καὶ γιὰ τὸν ἄμωνα, τὴν ἴδιαν καὶ γιὰ τίς ρεαλιστικές καὶ νταμπέλες τῶν ἐμπορικῶν, ὅπως ἔχουν ὅλα τὰ πολιτισμένα ἔθνη τοῦ κόσμου. Δὲν ὑπάρχει σήμερα πολιτισμένο ἔθνος ποὺ νὰ 'χῃ ξεχωριστοὺς τύπους καὶ σύνταξιν γιὰ τὴν ποίησιν καὶ ξεχωριστοὺς γιὰ τ' ἄλλα εἶδη τοῦ λόγου, ξεχωριστοὺς γιὰ τίς κατώτερες τάξεις τοῦ σχολείου καὶ ξεχωριστοὺς γιὰ τίς ἀνώτερες, γιατί γιὰ τοὺς καὶ γιὰ τὴν σύνταξιν εἶν' ὁ λόγος, τὸ ὅρος τὸ ποιητικὸν πάντα βέβαιον ξεχωρίζῃ ἀπ' τὸ πεζὸ καὶ τὸ νηπιακὸν ἀπ' τὸ νεανικόν. Μὴν ἀνακατῶντες, βρὲ δασκάλου, τὸ ὅρος μὲ τὴ μορφὴ καὶ μᾶς ψάλλετε ἄρες μᾶρες κουταμάρες, μάθετε πᾶν νὰ μοιράζετε δυὸ γαιδάρον ἄγρο, μάλαισε ἡ γλώσσα μας νὰ σὲ τὰ φωνάζουμε, νιώστε τὰ πιά, νιώστε τὰ, εἰδεμὴ μουλῶτε καὶ τηρᾶτε τὴ δουλιὰ σας τὴν ἀποβλακωτική!

Καὶ ποῖο εἶναι τὸ συμπέρασμα τοῦ προλόγου τοῦ; ἢ νὰ γράφουν οἱ Ῥωμιοὶ ὑπεραττικῶς (;) ὅπως γράφει τοῦ λόγου του, θυσιάζοντας στὸν Ἀττικὸ Μολῶχ, τὰ καλὸ-

τέρὰ τους χρόνια, ὅπως οἱ σαρτάδες μέσ' στοὺς μεντρεσέδες, μὴ μαθαίνοντας τίποτε ἄλλο ἀπὸ ψευδοαττικισμό, ἢ νὰ μὴ γράφῃς τίποτε κανένας Ῥωμῖός, γιὰ νὰ μὴν εἶναι σκαιότατος τὸν νοῦν, ἀπειροκαλώτατος, ἀμέτοχος κτλ κτλ. λοιπὸν Ῥωμιοί, ἀκούτε τί σᾶς λέν οἱ δασκάλου; Ἐπειδὴ βέβαιον ὅλοι σας δὲν μπορεῖτε νὰ γίνετε ψευδοαττικῆς τοῦ Ἀττικισμοῦ, δὲν ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ μιτυεφτῆτε στὸ χαρτὶ τὰ πάθια σας καὶ τοὺς καημούς σας, τοὺς πόθους σας καὶ τὰ θνεῖρά σας· τί λέω; ἔλατε στὰ σύγκαλά σας, καὶ ἀντὶς νὰ τοὺς θαυμάζετε πᾶ χῆνες καὶ νὰ τοὺς τρέφετε μ' ἐθνικὰ χρήματα, ποὺ χρειάζονται νὰ θαρπέψουν τόσες ἄλλες ἀνάγκες, στείλτε τους μιὰ καὶ καλὴν στὸ γεροδιάλο νὰ γλυτώσῃ τὸ ἔθνος ἀπ' τὴ λίμα τους;

Ἄς δοῦμε τώρα καὶ μερικὰ ἐπιστημονικά του μαργαριτάρια: τὸ μαλῶνω γίνεται ἀπὸ τὸ λατινικὸ malius (=κακός) καὶ τὸ ἁλλιώτικος ἀπὸ τὸ ἁλλοιωτικός (γιατὰ!!!) Ἀφίνοντας ποῦ στὰ ἔχω, εἶχα γράφῃς κλ. ὀνειρέβεσαι ἀκόμα ὑποταχτικὸς καὶ λογισματολόγος σὲ εἰκοσι σελίδες νὰ τ' ἀπο... μῇξῃς στοὺς σκαιότατους τὸν νοῦν κτλ. ἄς ἐρθοῦμε στὰ μὲ—ἀκῆς (Δουλοῦδάκης, Δασκαλάκης, ποὺ ἐνῶ τὰ γράφῃ σωστὰ μὲ π δὲ λέει τὸν ἐπιστημονικὸν λόγον: δηλ. πὼς ἀφτὰ ἀφοῦ γίνονται πρῶτοκλιτα τὰ γράφομε μὲ π κατὰ τὸ νόμον τῆς ἐξίσωσθς, μόνο πάντα μὲ δασκάλικο ἡσκιόπολεμον καὶ μὲ περίσσια μπαγαμποντιὰ σωριάζει καὶ μενα βυζαντινὰ καὶ λόγια π' ἀνταμώνονται ἔτοσο μὲ τὴν

ἐπιστήμην ὅσο καὶ ἡ θεωρία τοῦ φόβου τῆς φύσης ἀπ' τὸ κενό, γιὰ τοῦτο καὶ ὁ Χατζηδίνης τοῦ καθαροδοχάει «Θαυμάσιος ἔλεγχος καὶ θαυμασία τῶν πηγῶν χρησιμῇ» Ἀθηνᾶς τομ. ιγ'. σ. 233). Κ' ἀπ' τὸ ἄλλο μέρος τὰ μὲ—ἀρης (περβολάρης, γελαδάρης). τὰ γράφῃ μὲ π (σελ. 67), γιατί τάχα; ἀφοῦ ἐκεῖνα μὲ π καὶ ἀφτὰ τὸ ἴδιο, ὅλα ἐξίσωσιν καὶ τίποτε ἄλλο. Ἀμ' τὸ προσκόλλημα =που—λος (Παπαδόπουλος, Μοσκόπουλος) ποὺ παράγεται ἀπ' τὸ πῶλος (=γαϊδουράκι), πὼς τὸ λέτε; (σ. πρ. νθ'—σα'). (ἢ) Μὴ βιάζεστε στὰ γέλια, ἔχουμε καὶ ἄλλα ἐξίσου κομικά. Ἐφέρετε ἀπὸ ποῦ γίνεται τὸ κανόνι; Ὅχι βέβαιον καὶ ποῦ νὰ τὸ ξέρετε; Μὴ χλοσκάνατε ὅμως, ὁ Πολυέσπλαχνός ἂν καὶ σᾶς ἐπλάσῃ σκαιότατους τὸν νοῦν, ἀπειροκαλώτατους κτλ. ἐδόκησε ὅμως νὰ σᾶς στείλῃ ἕναν τέτοιον Καθηγητὴ γλωσσολόγον γιὰ νὰ σᾶς τὸ μάθει, ἀνοίξτε σελίδα λεξικοῦ τοῦ 223, διαβάστε: κανόνιον... κακῶς οὕτω γράφεται τὸ σημαίνει τὸ τηλεδόνον καὶ στὸ πλῆι σκάνων, κάνωνος (=μέγας κάλαμος, παρ' ὃ τὸ κανώνιον (τηλεδόνον)). Ἀμ' τὸ μπάλαν ξέρετε ἀπὸ ποῦ γίνεται; κρίμας ἐσθ'! ἀνοίξτε λοιπὸν σελ. 336: ἀπάλλα=ἀναπαλλομένη καὶ καταπίπτουσα σφαῖρα. πάλαν κανωνίου. εἶναι ὀρθότερον τοῦ σφαῖρα Πυροβόλου, τάκουσας καὶ αὐτὸ, μὴν τὸ ξεχάσετε Ἀμείν! τὴν πᾶσαν τί ξέρετε σεις; τίποτε δὲν ξέρετε, ὁ Δάσκαλος ὅλα τὰ ξέρε—καὶ ἀκόμα δὲν ξεράθηκα

(ἀκολουθεῖ)

MENOS ΦΙΛΗΝΤΑΣ

(*) Γιὰ τοῦτο ἐτοιμάζω ἄθρο ἀλέκρο.

μὴν καὶ τὰ βυζαντινὰ